

АНАЛІТИЧНА ЗАПИСКА
президента ГС «Світовий Конгрес українських юристів»
Миколи ОНІЩУКА про стан і перспективи діяльності
ГС «Світовий Конгрес українських юристів» на поточний період

Період після позачергових IX Загальних зборів громадської спілки «Світовий Конгрес українських юристів» (20.07.2020 р.) і до 2022 року здебільшого був присвячений організаційній розбудові Світового конгресу, укріпленню його інституційних засад.

За цей час було завершено формування і структуризація Керівної Ради СКУЮ, зокрема утворено п'ять постійних комісій та один комітет Керівної Ради, затверджено їх керівництво з числа новопризначених віцепрезидентів Конгресу.

Повністю оновлено нормативну базу Світового Конгресу, ухвалено нову редакцію Статуту СКУЮ та на його основі розроблено низку локальних актів громадської спілки (положення, регламенти та інше), що дозволило розпочати прийом до лав Конгресу нових членів: як індивідуальних, так і колективних.

Актуалізовано вебсайт СКУЮ, створено власну сторінку у Вікіпедії та в інтернет-ресурсах.

З початком повномасштабної війни РФ проти України зусилля Керівної Ради і СКУЮ в цілому були направлені на сприяння в наданні Україні всебічної міжнародної підтримки задля досягнення перемоги у війні з російським агресором.

Безумовно, у цей нелегкий для країни час можливості Світового конгресу були суттєво обмежені. Менше з тим Керівна Рада оприлюднила низку важливих для суспільства і міжнародної правничої спільноти заяв та звернень, зокрема щодо: захисту України, убезпечення її незалежності та демократичного вибору; ініціації та проведення масштабних акцій і дій для спонукання політиків, парламентів і урядів країн Заходу на підтримку України, зупинення геноциду українського народу та відновлення миру в Європі; реалізації принципу невідворотності покарання та створення спеціального Трибуналу для покарання керівництва РФ за злочин агресії проти України.

Тривало налагодження зв'язків з іноземними організаціями юристів українського походження, неурядовими установами українців за кордоном. Вперше з 2010 року розпочались контакти з Українсько-Американською Асоціацією Адвокатів (UABA) з метою відновлення співпраці. У лютому цього року підписано Меморандум про співробітництво між Світовим

конгресом та Українським Вільним Університетом (ФРН, Мюнхен), отримано згоду на створення на його теренах представництва СКУЮ.

М. Оніщук та Ю. Волошин активно сприяли позитивному вирішенню питання щодо відкриття у 2023 році в Києві офісу Європейської організації публічного права (EPLO, президент – професор С. Флогатіс), у складі директорату якої перебуває М. Оніщук.

Велика увага в цей час приділялась науково-експертній роботі: виступам у ЗМІ, на міжнародних конференціях, круглих столах, участі в дискусіях, зокрема з питань ратифікацією Україною Римського Статуту, участі в роботі Міжнародного кримінального суду (Гаага, Нідерланди), створення спеціального Трибуналу для покарання злочину агресії, кваліфікації злочинів геноциду та екоциду, застосування санкційного законодавства, вироблення механізмів компенсаційних виплат і таке інше.

Окремо необхідно відзначити проведення Світовим Конгресом разом із Союзом юристів України у 2024 році VII Національного конкурсу на краще юридичне видання, що мав на меті сприяти розвитку української юридичної науки та освіти, підвищенню якості підготовки і видання наукової, навчальної, популярної і періодичної літератури в галузі права. Загалом від початку цього важливого науково-освітнього заходу до чотирьох конкурсних комісій надійшло 66 видань, які були опубліковані у 2020-2024 роках. За сьома номінаціями в конкурсі взяли участь 266 авторів. Переможцями і лауреатами конкурсу було визнано 28 видань і 180 авторів.

Члени Керівної Ради, окрім виконання повноважень за своєю основною, а також громадською роботою, активно займались волонтерською діяльністю. На їх рахунок доставка бронежилетів, теплого одягу, ліків, медичної апаратури, автомобілів швидкої допомоги тощо. Постійно здійснювалась фінансова підтримка Збройних Сил України. Асоціація українських правників – одна із співзасновників Світового конгресу – в особі її керівника Василя Костицького була відзначена Подякою Міністра оборони України.

Узагальнюючи вищенаведене, можна констатувати, що попри всі труднощі цього періоду Керівній Раді СКУЮ вдалось забезпечити цілісність і дієздатність Світового Конгресу, поступово продовжувати організаційне зміцнювання спілки.

З метою подальшої інституційної розбудови Світового Конгресу українських юристів, підвищення його ролі в суспільному житті країни, зміцнення авторитету в середовищі правничої громадсько-професійної спільноти в повоєнній Україні, у тому числі на міжнародній арені,

п р о п о н у є т ь с я:

I. У громадсько-професійному середовищі

1. Продовжити практику організації та проведення Національних конкурсів на краще юридичне видання (мета – підтримка правничої науки

і освіти; здобуття і поглиблення зв'язків із провідними юридичними науковими установами та освітніми закладами, видавничими організаціями України, підвищення авторитету СКУЮ в цьому середовищі).

Термін розпочатку чергового конкурсу – жовтень 2026 (завершення – жовтень 2027), або ж початок – січень 2027 (завершення – жовтень 2027), таким чином охоплюються видання, що вийшли з друку протягом 4-х років (2024/2025/2026/2027).

Для проведення спільних науково-освітніх заходів на кшталт конкурсу на краще юридичне видання пропонується до кінця року укласти Меморандум про співробітництво між Національною академією правових наук України з одного боку і громадськими організаціями СКУЮ, СЮУ, АУП з іншого.

(ухвалено на підсумковому засіданні Оргкомітету конкурсу від 4 жовтня 2024 р., протокол № 6, пункт 4 за пропозиціями О. Бандурки та В. Костицького)

2. Повернути громадським об'єднанням організацію і проведення Всеукраїнського конкурсу на краще професійне досягнення “ЮРИСТ РОКУ”, що був започаткований за ініціативою М. Оніщука в Союзі юристів України в 1999 році (мета – *створення стимулів для підвищення кваліфікації і професійного рівня представників юридичної професії та престижу їх праці; здобуття і поглиблення зв'язків із керівництвом органів законодавчої, виконавчої і судової влади України, державних установ юридичного профілю, наукових та освітніх закладів, медіа і видавничих організацій, провідних юридичних фірм та інших громадсько-професійних об'єднань України, які задіяні в організації конкурсу; підвищення авторитету СКУЮ у згаданому середовищі).*

За домовленістю із Союзом юристів України конкурс можна було б розпочати у 2026-2027 роках (залежно від термінів чергового конкурсу на краще юридичне видання) спільно з державними установами та громадськими організаціями як це існувало від початку.

3. Використовувати і в подальшому оприлюднення Заяв і Звернень Керівної Ради щодо найбільш актуальних світових подій і правових проблем, пов'язаних з Україною, *як інструмент визначення громадсько-професійної позиції СКУЮ та привернення уваги до нього.*

II. У царині міжнародної діяльності

1. Зосередити зусилля СКУЮ і привернути увагу юристів українського походження провідних країн Заходу, а також українських юристів на діяльності щодо пошуку, залучення в Україну та правового обслуговування іноземних інвестицій (мета – *сприяння економічному відродженню повоєнної України; розвиток відносин з іноземними правничими організаціями українців, створення осередків СКУЮ за кордоном, залучення*

відомих українських юридичних фірм до Світового Конгресу у спосіб, що передбачений Статутом СКУЮ, – колективне членство).

У якості першого, і дуже важливого, кроку на цьому шляху вбачається за необхідне якнайшвидше укласти угоду про співробітництво з Державною установою «Офіс із залучення та підтримки інвестицій» (Ukraineinvest), а також можливо з іншими державними чи неурядовими установами аналогічного профілю (міністерства, комітети, торгівельні палати, МКАС тощо).

Наступним кроком у цьому ж напрямку, як розвиток попередньої ідеї, міг би стати проєкт щодо створення Об'єднання (на федеративній основі) закордонних та українських організацій правників, а також іноземних і українських юридичних фірм для представництва інтересів та встановлення співробітництва з Україною на рівні державних органів (лобістська діяльність).

З цією ж метою пропонується делегування членів СКУЮ та їх участь в роботі Громадських рад при ЦОВВ і державних установах економічного профілю. Для цього необхідно провести розвідку щодо порядку і термінів формування Громадських рад та знайти відповідні шляхи доступу.

III. Інституційна розбудова Конгресу

1. Збільшувати чисельність Світового Конгресу як за індивідуальним, так і колективним членством, створювати нові осередки СКУЮ, зокрема такими шляхами:

А) Індивідуальне членство.

Для початку використовувати можливості щодо створення осередків СКУЮ в інших регіонах, використовуючи особисті знайомства і засоби впливу через ці осередки залучати до лав СКУЮ індивідуальних членів (фізичних осіб);

Б) Колективне членство.

Під час підготовки і проведення чергових Національних конкурсів на краще юридичне видання встановлювати контакти і проводити агітацію серед наукових установ і навчальних закладів юридичного профілю щодо колективного членства в СКУЮ.

Через наведені вище механізми пошуку, залучення в Україну та юридичного супроводу іноземних інвестицій пропонувати, перш за все, відомих українським правничим фірмам вступати до лав Конгресу.

Такі заходи поступово призведуть до покращання кількісного та якісного складу СКУЮ, його керівних органів.

2. Розглянути можливість збільшення розміру річних внесків індивідуальних і колективних членів, запровадив одночасно відповідну диференціацію.

Зростання обсягу річних внесків, особливо від колективних членів – провідних правничих фірм, – суттєво поліпшить фінансове становище СКУЮ, створить економічні передумови для збільшення кількості і якості його громадсько-професійних заходів, як от: конкурси, науково-практичні конференції, круглі столи тощо.

3. Удосконалити систему інформування громадськості, представників органів державної влади і управління, закордонної української спільноти **про діяльність Світового Конгресу.**

Для цього пропонується:

А) кардинально переробити вебсайт СКУЮ (змінити провайдера сайту і систему адміністрування, оновити дизайн та увести двомовність), що вимагає суттєвих фінансових витрат;

Б) рішенням Керівної Ради Конгресу запропонувати її членам надавати Секретаріату СКУЮ інформацію про участь у заходах третіх осіб для формування новин на вебсайті та рухомої стрічки в соціальних мережах;

В) активізувати виступи дописи членів Керівної Ради Конгресу в українських та закордонних медіа, інтернет-мережах;

Г) видавати бюлетені, прес-релізи для розповсюдження серед визначеного кола державних установ і організацій;

Д) створити блог СКУЮ на YouTube-каналі інтернет-мережі, на який запрошувати відомих юристів для надання експертних оцінок тих, чи інших громадсько-політичних, у тому числі міжнародних, подій (як от: специфіка міжнародних злочинів, утворення Трибуналу, практика міжнародних перемовин тощо).

* * *